

Tot (I)

El terme quantitatiu *tot* ha originat un bon nombre de locucions prepositives i conjuntives de les quals hom sol donar només una informació fragmentària i parcial i adhuc, en alguns casos, poc exacta. Els altres mots amb què es combina en la formació d'aquestes locucions són la preposició *amb*, les conjuncions *i* i *que* i el pronom-neutre *això*.

Davant els gerundis, el quantitatiu *tot*, sense cap reforç (ni tan sols de la conjunció *i*), es pot usar ja amb un cert matís concessiu. El Diccionari Fabra indica clarament aquest ús dient que "anteponat a un gerundi, emfasitza la idea de simultaneïtat o la d'oposició". Aquesta explicació no va seguida de cap exemple, però no ens costa pas gens de trobar-ne en els textos del mateix Fabra (amb la idea d'oposició, que és el que ara ens interessa): *Així, aquest mot, tot escrivim-se amb set lletres, consta solament de sis sons* (Gramàtica de 1956, pàg. 1). En canvi, la Gran Enciclopèdia, es limita a dir que *tot*, invariable davant un gerundi, significa "mentre":

M'ho deia tot plorant. Aquesta explicació ens sembla poc convincent. L'exemple precedent equival, certament, a *M'ho deia mentre plorava*, però deixant de banda que *mentre* ha d'usar-se davant una forma personal i no davant un gerundi, no es diu res de la idea d'oposició que pot expressar *tot* en la posició que comentem, la qual, en tot cas, no equival a la que té *mentre* en certes frases, que suposa sempre dos subjectes diferents: *Mentre tu jeies a l'ombra jo treballava com un negre*.

El Diccionari Fabra no dona cap més informació sobre els usos que originen aquest comentari. La Gran Enciclopèdia diu que amb el valor de la preposició *malgrat* poden usar-se les combinacions següents: *amb tot, tot amb tot, tot i, amb tot i això*. Aquesta explicació de l'Enciclopèdia, però, ens sembla encara més poc convincent que l'anterior. Efectivament, de les quatre locucions proposades, l'única que veiem que es pot usar amb valor prepositiu, és a dir, com a equivalent de *malgrat*, és *tot i*, a la qual caldria afegir *amb tot i*, tal com mostren els exemples següents: *Els qui coneixem, per exemple, la labor-realitzada... un Guanyavents, tot i disposar d'un sistema encara...* (Fabra, *La normalització de la gramàtica*); *Amb tot i que ha passat, el que jo voldria, el que jo desitjo de tot cor...* (N. Oller, *Pilar Prim*); *I, amb tot i esforçar-se la bona senyora a dissimular...* (N. Oller, *Op. cit.*).